

NVA

Het landschap van de werkingsferen

21 juni 2022

Mr. dr. Esther Koot-van der Putte

*Cao-recht Advies en Opleiding
& Rijksuniversiteit Groningen*

Het landschap van werkingssferen

Werkings sfeer en binding

- Werkings sfeer: invloedsterrein van cao-partijen en pensioenfondsen
- Zij gaan over de vaststelling van de werkingssfeer
- En kunnen ook nakoming vorderen van de werkgever
- Zij beoordelen ook of een partij thuishoort onder de werkingssfeer (in laatste instantie oordeelt de rechter)

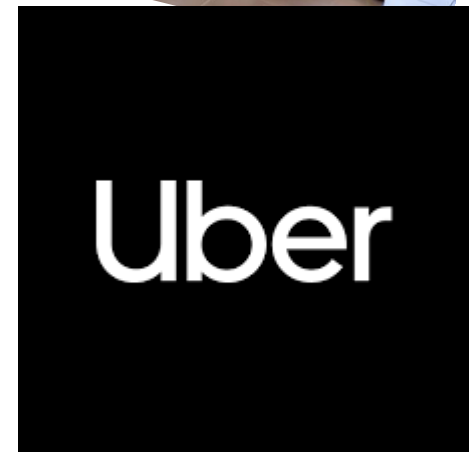
Voorbeelden uit de praktijk (vaak heel feitelijk)

- Dim Sum fabriek onder de Cao Gemaksvoedingsindustrie?
- Hotelbookingswebsites onder de Cao Reisbranche? Online
- Complicaties komen vaak voort uit ontstaan nieuwe activiteiten binnen branche (door ICT/platformen)
- Of door samenloop (bijv zorgboederij met jamverkoop en theeschenkerij)

Uitingsvormen nieuwe economie

deliveroo

Algemeen: wat te doen met 'Ondersteunende entiteiten'

- Toepassing van de werkingssfeer voor ondersteunende entiteiten in een groep
- Hof Arnhem-Leeuwarden 12 oktober 2021
(*Joyce House/PFZW*)
- Moeder en dochter (in stichting) verbonden
- Dochter verleent zorg, moeder bevat staf
- Werkingssfeer toch wel echt beperkt tot één juridische entiteit

Picnic-zaak

- In de Picnic-zaak (ECLI:NL:RBAMS:2019:8968). oordeelde de kantonrechter Amsterdam óók dat alleen de Picnic-vennootschappen die direct de online supermarkt exploiteren (Picnic B.V.) onder de werkingssfeer van de Cao Levensmiddelen valt
- (het begrip ‘virtuele’ inrichting was toen al toegevoegd aan de definities van winkel)

Picnic

- Op grond van uitleg van de cao heeft de kantonrechter beslist dat andere Picnic-vennootschappen, die zich bezighouden met bijvoorbeeld opslag, distributie of software-ontwikkeling, niet onder die cao vallen.
- De werkingssfeer was destijds zo geformuleerd dat deze slechts op één juridische entiteit zag en niet bijvoorbeeld op het geheel van ondernemingen die in een concern zijn verbonden.

Aanpassing Levensmiddelen-cao

- De uitspraak is voor de cao-partijen bij de Levensmiddelenbranche aanleiding geweest om de werkingssfeer op te rekken
- Ook de andere juridische entiteiten die in één groepsconcern zijn verbonden met de entiteit waar de Cao Levensmiddelen op van toepassing is, komen te vallen onder de werkingssfeer.

Ook gebeurd in Retail Non-Food

“Onder een onderneming in de Retail Non-Food wordt ook begrepen:

een onderneming of een afdeling van een onderneming die ondersteunend is aan en samenhangt met de activiteiten van die onderneming, zoals hoofdkantoor, centraal magazijn, distributiecentrum en/ of callcenter.”

- Ontmoedigt ‘opknippen’ in vele BV’s

Cao E-commerce

- Inmiddels is er ook een aparte cao voor de sector E-commerce afgesloten, gericht op bedrijven die op basis van een platform werkzaam zijn.
- Deze cao eist dus een nieuw plekje op in het ‘landschap van de werkingssferen’.
- Zal deze werkingssfeer ook algemeen verbindend verklaard zal worden, naast de avv van de Cao Levensmiddelen?

Er is ook een andere ontwikkeling

- Uitingen van de nieuwe economie worden door de rechter ingepast in bestaande structuren
- Voorbeelden:
 - Deliveroo: Onder Cao Beroepsgoederenvervoer
 - Über: Onder Cao Taxivervoer
 - Sandd: Onder Cao Beroepsgoederenvervoer

Ktr Amsterdam 15-1-2019

ECLI:NL:RBAMS:2019:210

- Maaltijdbezorging die door de bezorgers voor Deliveroo worden uitgevoerd, valt onder de werkingssfeer van de cao Beroepsgoederenvervoer over weg.

- De werkingssfeerbepaling is ruim geformuleerd en daarmee heeft de cao in beginsel een groot bereik.
- Ook nieuwe –onvoorziene- initiatieven van ondernemingen, zoals het bezorgen van maaltijden, kunnen onder de cao vallen

Hoger Beroep Deliveroo

- Hof Amsterdam 21 dec 2021
ECLI:NL:GHAMS:2021:3978
- Deliveroo valt onder Cao BGV
- Want: 1. vervoer, 2. tegen vergoeding, 3. voor derden
- Het hof is met Deliveroo van oordeel dat een aantal van de cao-bepalingen en daarin gebezigde termen, uitsluitend betrekking kan hebben op gemotoriseerd vervoer.

‘Aannemelijkheid rechtsgevolgen’

- Daarmee is **echter niet**, althans niet automatisch, gegeven dat de cao alleen bedoeld is voor gemotoriseerd vervoer
- Cao bevat ook aantal bepalingen inzake toeslagen, waarvoor alleen chauffeurs in het internationaal wegvervoer in aanmerking komen;
 - daarmee wordt de cao er nog geen die uitsluitend bestemd is voor het internationaal wegvervoer.

Uber-zaak

Ktr A'dam 13-09-2022 ECLI:NL:RBAMS:2021:5029

- Chauffeurs die zich in persoon met Uber hebben verbonden en die via de Uber-app passagiers vervoeren, vallen onder de cao Taxivervoer.
- De rechtsverhouding tussen Uber en deze chauffeurs voldoet namelijk aan alle kenmerken van een arbeidsovereenkomst.

Arbeidsovereenkomst?

- FNV stelde dat tussen Uber en deze chauffeurs sprake was van een arbeidsovereenkomst.
- Dat Uber, zoals het bedrijf zelf stelt, slechts een platform biedt waar zelfstandige chauffeurs en hun klanten elkaar kunnen ontmoeten, klopt volgens de FNV niet.
- De betrokkenheid van Uber is veel groter, stelde de FNV: het bedrijf organiseert de vervoersdiensten tot in detail.

FNV in gelijk gesteld

- De rechtsverhouding tussen Uber en chauffeurs voldoet aan eisen arbeidsovereenkomst: **arbeid, loon en gezag.**
- Van de Uber-app gaat namelijk een disciplinerende en instruerende werking uit, en een financiële stimulans.

- Zodra de chauffeurs gebruik maken van de app zijn zij onderworpen aan de werking van het door Uber ontworpen en eenzijdig door haar te wijzigen algoritme.
- De chauffeurs vallen daarmee onder het “modern werkgeversgezag” dat Uber via de app uitoefent.

Ontstaan er nieuwe sectoren?

- Picnic wilde niet horen onder Cao Levensmiddelen
- Heeft inmiddels eigen werkgeversvereniging opgericht met enkele flitsbezorgers (o.a. Gorilla's, Flink, Getir): E-commerce Nederland
- Cao E-commerce Nederland is aangemeld en er is om AVV verzocht
- Tegelijkertijd is de Cao Levensmiddelen aangemeld en is ook om AVV verzocht van deze cao.

Wat nu?

- De Minister heeft beide procedures aangehouden
- Verwachting is dat partijen nu moeten vaststellen waar de 'schutting' tussen beide sectoren kan worden geplaatst
- Er is nu radio-stilte, maar zal best lastig zijn ook voor SZW om hiermee om te gaan
- Uiteindelijk staat zelfregulering hier voorop, dus partijen moeten een oplossing zien te vinden in het belang van **AVV**.

Vragen

- Is het ontstaan van nieuwe bedrijfstakken wenselijk?

- En: Waarop moet hierbij worden gelet?

- Wie heeft er voordeel van het ontstaan van nieuwe (sub-)sectoren?

- Niemandland of 'Iemandland' ?

- Een AVV-cao is belangrijk om een bedrijfstak ‘neer te zetten’ en stevigheid te geven. Ook in relatie tot buitenlandse detacheerders. Die moeten dan de ‘harde kern van arbeidsvoorwaarden’ toepassen.
- Kan dat een argument zijn om een nieuwe bedrijfstak te verkiezen boven een ongeregelde witte vlek in het landschap? Geldt dat ook in de casus Levensmiddelen?

- Hoe zal het landschap zich ontwikkelen? Is er nog veel plek over om een eigen landje te 'claimen'?
- Zo nee, waarom niet?
- Zo ja, aan welke sectoren kan worden gedacht?
- Wat is daarvoor nodig?

- Is zelfregulering bij dit vraagstuk de aangewezen weg of is het wenselijk dat SZW zich actiever bemoeit met dit soort werkingsfeergeschillen?
- Zo ja, waarom is dat belangrijk?
- Zo nee, waarom niet?

- Zijn er meer sectoren voornemens om het begrip '*onderneming*' in hun cao zodanig te definiëren dat hieronder ook een 'concern' (geheel van ondernemingen) kan worden verstaan?
- Is dit een wenselijke ontwikkeling? Wanneer wel? Wanneer niet?